

Моніторинг'2018: основні тенденції змін громадської думки

Загальнонаціональне опитування населення України проводилося на замовлення Інституту соціології НАН України 13–29 вересня 2018 р. за квотною вибіркою, репрезентативною за параметрами регіону, типу населених пунктів, статі та віку. Польовий етап дослідження здійснював Благодійний фонд "Інтелектуальна перспектива". Усього було опитано 1800 респондентів в усіх регіонах України, за винятком АР Крим та окупованих територій Донецької та Луганської областей.

У таблицях наведено дані моніторингових досліджень громадської думки, що їх щороку проводить Інститут соціології НАН України. Див.: www.i-soc.org.ua

Публічна дискусія «Моніторинг'2018: основні тенденції змін громадської думки» проводиться Інститутом соціології НАН України та Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Раст в Україні. Зміст матеріалів заходу є винятковою відповідальністю Раст та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або уряду США.

- Майже 60% опитаних у 2018 році громадян оцінюють політичну ситуацію в нашій країні як напружену, а ще близько 28% – як вибухонебезпечну. Спокійною та благополучною цю ситуацію вважає досить незначна частка респондентів. Варто відзначити, що частка тих, хто оцінює політичну ситуацію як вибухонебезпечну, поступово зменшується; більш помітним подібне зменшення мало місце у 2015–2017 рр., проте невелике скорочення має місце і цього року порівняно з 2017 р.
- Переважна більшість респондентів оцінюють життя в нашій країні або як важке (36%), або як нестерпне (46%), і така перевага негативних оцінок є незмінною протягом кількох років. Причому лише 17% опитаних очікують якогось покращення протягом найближчого року, тоді як 52% переконані у відсутності поліпшення ситуації.
- Серед населення зберігається зневіра в можливість впливати на дії влади. Зокрема 54% опитаних відзначили, що вони не змогли б нічого зробити у разі порушення їхніх прав з боку уряду України; ще близько 31% не змогли визначитися в цьому питанні і лише 15% сказали, що можливості відповідного впливу на уряд є. Проте можна зазначити, що після 2012 р. фіксується поступове зменшення частки негативних відповідей та невелике зростання позитивних.
- Переважна більшість опитаних не очікують масштабних акцій протесту в тих населених пунктах, де вони проживають. Зокрема 29% респондентів вважають подібні протести можливими, тоді як решта або вважають їх малоімовірними (48%), або не змогли визначити міру їх ймовірності (23%). Порівняно з минулим роком частка тих, хто оцінив ймовірність протестів як невисоку, дещо знизилася (з 56%), а частка переконаних у можливості протестів – трохи зросла (з 26%).
- Як і в минулі роки більшість опитаних (близько 60%) вважають себе насамперед громадянами країни, тобто, переважає загальнонаціональна ідентичність. На другому місці за поширеністю є локальна ідентичність (безпосереднє місце проживання). Натомість лише 7% опитаних вважають пріоритетною регіональну належність.
- Серед почуттів, які відчувають громадяни, коли думають про майбутнє України, домінуючою залишається надія – 43% у 2018 році. Водночас суттєве піднесення позитивних очікувань, що відбулося між 2013 та 2014 роками, поступово спадає, особливо помітним є погіршення за останній рік. З оптимізмом дивляться на майбутнє України у 2018 році 20% (проти 26% у 2017р.), відчуття безвиході зросло з 12% до 18%, тривога зросла з 30% до 38%, страх з 15% до 21%. Водночас навіть ці почуття істотно кращі, ніж були у 2013 році: надія – 32%, оптимізм – 14%, страх – 22%, безвихідь – 17%.

- Середній бал самооцінки населенням стану здоров'я у 2018 році становив 3,1 (за шкалою від 1– «дуже поганий» до 5 – «відмінний»). Це значуще вище порівняно з 2012 роком, коли середній бал був нижчий за «задовільний» (2,9). Динаміка останніх років (порівнюючи з 2012 роком) є доволі сталою і свідчить про певне поліпшення стану здоров'я населення: у 2012 р. оцінювали свій стан здоров'я як поганий 24%, у 2018 р. – 19,5%; задовільним вважали своє здоров'я 56% у 2012 р. і 52% у 2018 р., а от як добрий стан свого здоров'я оцінили 23% у 2012 р. та істотно більше – 32% у 2018 р. Цю тенденцію до поліпшення стану здоров'я населення підтверджують й інші показники: зокрема, з 2012 р. істотно поменшало тих, хто вважає, що їм не вистачає здоров'я (з 50% до 37%) та необхідної медичної допомоги (з 57% до 45%). Серед об'єктивних причин покращення слід відзначити тенденцію до зменшення паління (загальна частка щоденних курців знизилася з 29% до 25%). Водночас, якщо порівняти з країнами Європи, Україна за самооцінками населенням (віком 18–64 роки) стану свого здоров'я (дані за 2017 рік) на вигляд найгірша. І оцінки населенням змін у медичному обслуговуванні тяжіють до негативу: кількість тих, хто вважає, що ситуація погіршується, зросла (з 41% до 45,5%).

Соціологічний аналіз тенденцій змін політичних процесів в Україні після Революції гідності в 2014 році за результатами моніторингового дослідження 2013–2018 років виявив такі основні тенденції.

- Висловлений громадянами інтерес до політики за п'ять років з 2013 до 2018 року залишився майже незмінним. Тільки в 2014 році революція і війна на Донбасі призвели до суттєвого зростання інтересу до політики, але в наступні роки ситуація повернулася на майже стабільні за останні десятиріччя показники.
- Суттєво за 2012–2018 роки не змінилась і частка громадян України, які готові довірити керівництво (владу) в країні політичним лідерам чи політичним партіям. Половина громадян України не бачить таких політиків, яким вона довірила б владу, а п'ята частина – бачить. Аналогічні позиції громадяни займають і щодо партій. В окремі проміжні роки ці показники змінювалися на кілька відсотків, але ситуація повернулася на рівень 2013 року.
- В оцінках політичної ситуації в Україні за останні п'ятиріччя виокремлюється 2014-й (рік революції та початку війни на Донбасі), коли більше половини громадян вважали, що політична ситуація є критичною, вибухонебезпечною, 41% – напруженою, а 2% – благополучною чи спокійною. Починаючи з 2015 року ситуація почала поступово стабілізуватись за оцінками громадян. І хоча й нинішнього року оцінки не зрівнялись з 2013-м (нагадаємо, що опитування 2013 року проводилось ще до початку революції), однак поступово вони вже наблизилися до дореволюційних показників.
- А ось геополітичні орієнтації громадян після Революції гідності та збройної агресії Росії на Донбасі змінилися дуже суттєво. Так, в 2013 році абсолютна більшість громадян негативно ставилася до вступу до НАТО (54%), майже половина громадян (49%) позитивно ставилася до приєднання України до союзу Росії і Білорусі і тільки відносна більшість позитивно ставилася до вступу до ЄС (42%). Тоді як нині частка прихильників ЄС зросла до 48% (а в 2014–2015 роках була ще більшою – 50%), відносна більшість позитивно ставиться до вступу до НАТО, а більше половини населення тепер проти приєднання до союзу Росії і Білорусі.
- Довіра до різних державних та політичних інституцій по-різному змінювалася в 2013–2018 роках. Довіра до президентів зазвичай підвищувалася одразу після виборів і далі знижувалася, аж до мінімальних значень у останній рік каденції. Рівень довіри до уряду змінюється під впливом довіри до президентів. Так уряд мав найвищу довіру в 2014 році (після обрання нового президента), а зовсім не в 2016 році, коли змінився прем'єр-міністр і уряд. А далі довіра до урядів теж знижувалась, хоч і меншими темами. Довіра до парламенту трохи зростала тільки після революцій 2005 і 2014 років, а в інші роки залишалася на дуже низькому рівні. Як і довіра до політичних партій.

- Довіра до прокуратури та судів до і після 2013 року перебувала весь час на дуже низькому стабільному рівні (довіряють 5–7%). А ось довіра до поліції, яка в 2016 році змінила міліцію, стрімко втричі зросла за період 2015–2017 років. Але це зростання виявилось тимчасовим, бо в 2018 р. вона знову суттєво знизилася. Довіра до місцевих органів влади вдвічі зросла після виборів наприкінці 2015 року, але у 2018 р. знову знизилась. В останні 5 років високий рівень довіри має тільки армія – довіра до неї нині більш як у двічі перевищує довіру, яку вона мала 2013 року.
- Завершення післямайданного періоду 2014–2018 років не позначилось поліпшенням оцінок громадської думки щодо розвитку демократії в країні: більше половини громадян, як і раніше, не задоволені її розвитком у 2016 і 2018 роках, а частка тієї чи іншою мірою задоволених не перевищує 20%.
- На тлі сталого незадоволення якістю демократичних інститутів у все ще переважно патерналістському суспільстві посилюються спокуси авторитарних настроїв та «сильної руки» як альтернативи демократії. Дві третини (60,5%) населення тією чи іншою мірою погоджується з твердженням, що «для нормального розвитку країні потрібна «сильна рука», а не розмови про демократію».
- Невдоволеність якістю демократії і спокуса «сильної руки» є проявами все ще переважаючих патерналістських настроїв, свідченням чого є також нерозвинене відчуття власної відповідальності не лише за стан справ в країні, але й за вибір влади. Так, більше половини громадян відмовляються визнавати власну відповідальність за вибір Президента і народних депутатів.

Динаміка громадської думки

Як би Ви оцінили в цілому політичну ситуацію в Україні? (%)

	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Благополучна	0.9	3.2	2.7	3.3	2.1	1.3	1.9	1.9	0.9	0.2	0.8	0.9	0.8	1.9
Спокійна	8.2	25.7	16.0	17.9	12.2	8.3	19.3	15.2	14.2	1.9	1.8	5.6	5.1	5.7
Напружена	50.3	45.9	55.3	55.3	64.0	64.9	61.1	58.4	57.8	40.8	47.5	52.5	56.8	59.0
Критична, вибухонебезпечна	33.9	13.6	14.8	11.1	13.3	18.6	11.1	17.2	19.3	55.4	47.9	38.5	31.8	27.8
Важко сказати	6.6	11.5	11.1	12.1	8.3	6.9	6.6	7.2	7.7	1.6	1.1	2.3	4.9	5.6
Не відповіли	0.1	0.0	0.2	0.3	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.8	0.2	0.6	0.0

Як Ви вважаєте, яке з наведених нижче висловлювань найбільше відповідає ситуації, що склалася в країні? (%)

	1998	2000	2005	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Все не так погано, і можна жити	4.1	4.4	17.9	13.4	11.7	9.5	9.2	11.1	5.3	8.7	7.3	8.7
Жити важко, але можна терпіти	30.6	38.9	51.4	48.5	53.5	53.4	48.8	46.8	45.1	38.0	36.8	36.3
Терпіти наше тяжке становище вже неможливо	59.9	50.4	21.1	29.1	27.3	29.8	33.1	33.4	38.7	48.2	47.8	46.2
Важко сказати	5.4	6.1	9.6	8.9	7.4	7.3	8.7	8.7	10.8	5.0	7.9	8.9
Не відповіли	0.1	0.2	0.0	0.0	0.2	0.0	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.0

Як Ви вважаєте, у найближчий рік наше життя більш або менш налагодиться, чи ніякого покращення не відбудеться? (%)

	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Ніякого покращення не буде	70.3	56.2	43.8	42.7	18.3	35.2	44.0	26.1	51.3	59.4	39.9	59.0	48.4	52.1
Важко сказати	18.7	24.3	43.1	38.8	41.5	43.2	36.3	43.2	33.7	28.1	37.6	24.8	29.2	30.8
Більш-менш налагодиться	11.1	19.3	13.0	18.4	40.2	21.6	19.6	30.6	14.9	12.0	22.3	16.0	21.2	17.1
Не відповіли	0.0	0.2	0.2	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.4	0.3	0.2	1.2	0.0

Чи є сьогодні в Україні політичні лідери, які могли б ефективно керувати країною? (%)

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018
Ні	24.7	30.3	30.7	29.8	33.0	35.3	25.3	38.3	30.3	49.1	43.3	59.2	54.4	49.3
Важко сказати	55.7	58.4	53.5	49.4	36.1	36.0	32.0	28.5	34.4	30.8	30.1	22.0	21.4	30.6
Так	18.5	11.3	15.5	20.6	30.5	28.4	42.7	33.0	35.2	19.9	26.6	18.7	24.0	20.1
Не відповіли	1.1	0.0	0.4	0.2	0.4	0.2	0.0	0.2	0.1	0.2	0.0	0.1	0.2	0.0

Чи є серед існуючих на теперішній час в Україні політичних партій і рухів такі, яким можна довірити владу? (%)

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018
Ні	28.0	30.2	26.6	31.2	27.5	30.9	23.4	39.5	33.1	46.8	43.8	56.6	52.2	48.8
Важко сказати	56.9	57.6	49.5	51.8	39.8	43.3	33.7	30.5	36.9	34.1	34.9	25.1	23.7	31.1
Так	13.9	12.2	23.4	16.7	32.4	25.5	42.9	29.8	29.9	18.7	21.2	18.0	24.0	20.1
Не відповіли	1.2	0.0	0.5	0.3	0.3	0.3	0.0	0.2	0.1	0.4	0.1	0.3	0.1	0.0

Якби уряд України ухвалив рішення, яке утискає Ваші законні права та інтереси, чи могли б Ви щось зробити проти такого рішення? (%)

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Ні, нічого не зміг би зробити	65.1	65.4	67.6	66.2	65.8	69.0	57.1	63.2	64.4	63.6	66.6	55.4	59.4	54.1
Важко сказати	28.6	29.8	28.2	29.7	26.9	24.7	33.4	28.6	27.1	29.1	26.8	33.9	28.8	30.5
Так, зміг би щось зробити	5.6	4.8	4.1	4.0	7.3	6.2	9.4	8.2	8.5	7.2	6.4	10.6	11.8	15.4
Не відповіли	0.7	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0

Як Ви вважаєте, наскільки можливі зараз у Вашому місті / селі масові виступи (мітинги, демонстрації) населення проти падіння рівня життя, на захист своїх прав? (%)

	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Малоймовірно	40.1	47.6	53.6	56.5	54.7	53.8	62.5	59.4	59.1	38.8	50.4	55.6	47.9
Важко сказати	22.6	28.7	25.0	21.2	19.3	19.9	19.3	18.8	20.6	26.4	20.3	17.7	23.0
Досить ймовірно	37.0	23.7	20.7	22.2	26.1	26.2	18.1	21.6	20.2	34.7	29.3	26.4	29.1
Не відповіли	0.3	0.0	0.6	0.1	0.0	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0	0.3	0.0

Динаміка ідеологічних ідентифікацій громадян (%)

<i>Ідеологічні течії...</i>	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018
Комуністична	2.9	10.3	9.7	21.9	15.5	15.1	14.4	8.3	8.0	7.1	8.1	4.1	4.1	3.8	3,4
Соціалістична	5.2	10.7	7.7	5.6	5.4	9.7	11.1	16.0	11.5	10.6	11.9	9.1	9.0	5.8	7,3
Соціал-демократична	8.0	5.0	4.7	7.1	7.8	17.2	10.2	15.1	12.7	11.4	10.8	9.8	9.4	10.2	9,7
Зелені	—	—	—	—	—	5.2	3.3	2.1	2.9	2.8	2.2	1.9	2.2	1.6	2,0
Ліберальна	3.9	1.9	2.7	1.3	1.0	0.8	1.2	2.2	1.9	1.9	1.2	2.5	2.8	2.1	2,5
Християнсько-демократична	8.0	3.3	2.4	2.2	2.9	2.5	2.5	2.3	3.3	3.3	2.6	3.6	5.8	3.7	2,9
Національно-демократична	8.4	6.4	6.1	6.2	7.5	6.8	8.4	9.3	10.7	9.3	7.4	14.1	11.1	14.5	11,5
Націоналістична	—	2.0	1.3	2.9	2.3	2.0	2.1	2.8	2.4	2.3	2.3	4.7	3.3	3.9	3,1
Інше	3.9	2.9	1.5	3.8	1.6	1.3	0.7	1.8	1.2	0.6	0.3	0.8	0.3	0.3	0,2
Жодна взагалі	25.6	12.3	13.1	11.7	13.2	7.6	11.8	9.6	13.9	11.3	12.6	11.3	14.4	9.8	13,6
Ще остаточно не визначив свої позиції	33.4	17.9	18.8	16.6	17.8	15.2	16.3	14.1	13.8	14.6	14.7	14.4	14.3	14.4	15,1
Я не розуміюся на цих течіях	—	27.6	32.1	20.7	24.9	16.3	17.9	16.4	17.5	24.8	25.7	23.6	23.2	29.8	28,8
Не відповіли	0.6	0.9	0.0	0.2	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0

Якою мірою Ви задоволені чи не задоволені тим, як розвивається демократія в нашій країні? (%)

	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Взагалі не задоволений	24,8	18,8	25,3	24,7	32,7	26,3
Скоріше не задоволений	32,7	31,4	34,0	28,7	33,0	35,1
Важко сказати	24,1	31,2	26,0	25,8	19,5	21,1
Скоріше задоволений	15,8	16,4	11,6	17,1	11,5	16,1
Повністю задоволений	1,7	1,4	1,2	2,4	1,0	1,4

Чи згодні Ви, що для нормального розвитку країні потрібна «сильна рука», а не розмови про демократію?

	2018
Зовсім не згоден	6.9
Скоріше не згоден	12.1
Важко сказати, згоден чи ні	20.5
Скоріше згоден	32.6
Повністю згоден	27.9

Яку особисту відповідальність Ви несете за те, хто є Президентом України?

	2018
Повну	7.3
Часткову	30.4
Ніяку	53.2
Важко сказати	9.1

Динаміка частин громадян України, які довіряють державним та політичним інститутам (2013–2018 рр.), у %

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Міліції (поліції з 2016 р.)	8,8 (2012)	6,5	6,5	12,1	22,8	12,5
Прокуратурі	7,1	4,8	5,2	5,7	9,2	8,1
Судам	7,0	5,3	6,2	6,4	7,9	7,1
Президенту	10,9	33,9	17,6	10,6	11,2	7,8
Верховній Раді	4,6	8,6	8,3	5,7	5,3	4,7
Уряду	8,1	17,2	8,7	6,5	7,1	7,2
Місцевим органам влади	13,8	18,7	16,1	19,8	27,9	18,4
Армії	21,7	39,7	41,0	41,8	46,0	43,0
Профспілкам	15,0	12,1	16,7	19,7	23,3	17,0
Політичним партіям	6,6	3,8	5,0	4,7	6,0	5,5

Як Ви ставитесь до ідеї приєднання України до союзу Росії й Білорусі? (%)

	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Скоріше негативно	21.0	37.0	23.1	20.1	24.7	24.2	22.1	24.6	28.5	53.7	57.3	61.7	54.4
Важко сказати	17.5	22.2	18.8	16.8	14.3	15.4	16.3	18.7	22.4	21.1	17.6	17.7	23.6
Скоріше позитивно	61.4	40.8	57.8	62.8	61.0	60.2	61.4	56.3	48.9	24.6	24.9	20.3	22.0
Не відповіли	0.2	0.1	0.3	0.3	0.0	0.2	0.2	0.3	0.2	0.6	0.2	0.3	0.0

Як Ви ставитесь до вступу України до Європейського Союзу? (%)

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Скоріше негативно	9.6	15.0	11.7	23.2	18.8	19.1	22.1	27.9	24.3	29.5	24.3	23.6
Важко сказати	34.4	40.1	39.7	33.8	36.9	35.3	31.8	30.3	24.4	22.5	19.9	28.5
Скоріше позитивно	56.0	44.4	47.9	43.0	44.1	45.5	45.9	41.6	50.9	48.0	54.1	47.9
Не відповіли	0.1	0.6	0.6	0.0	0.2	0.1	0.2	0.2	0.3	0.0	1.7	0.0

Як Ви ставитесь до вступу України до НАТО? (%)

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Скоріше негативно	33.5	37.9	38.5	64.4	57.7	53.3	54.4	54.4	34.8	38.4	35.8	29.8
Важко сказати	41.5	42.6	42.0	22.8	24.1	30.8	29.8	30.8	29.7	23.5	23.2	30.6
Скоріше позитивно	24.9	18.8	18.8	12.7	18.0	15.7	15.3	14.4	34.9	38.1	40.4	39.6
Не відповіли	0.1	0.6	0.7	0.1	0.2	0.3	0.4	0.3	0.6	0.0	0.6	0.0

Ким Ви себе перш за все вважаєте? (%)

	1992	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2017	2018
Мешканцем села, району чи міста, в якому Ви живете	24.0	31.3	31.6	30.5	27.7	24.5	27.2	29.8	28.6	16.1	22.0	24.8	22.7
Мешканцем регіону (області чи кількох областей), де Ви живете	6.8	6.9	5.9	6.7	6.6	9.3	6.6	7.6	7.8	8.0	6.9	6.3	7.1
Громадянином України	45.6	41.0	41.0	44.2	51.6	51.7	51.2	48.4	50.6	64.4	60.0	56.9	58.6
Представником свого етносу, нації	—	—	3.0	3.1	1.8	2.6	3.1	1.8	2.0	2.1	2.9	3.5	3.0
Громадянином колишнього Радянського Союзу	12.7	12.2	12.7	10.7	7.3	9.0	6.9	8.4	6.6	5.4	3.9	3.2	3.1
Громадянином Європи	3.8	2.8	0.7	0.7	1.3	0.4	0.9	1.2	1.2	1.1	1.0	1.4	1.9
Громадянином світу	6.4	5.6	2.7	2.4	2.9	1.7	3.1	2.4	2.4	2.1	2.6	3.3	3.3
Інше	—	—	1.6	1.4	0.7	0.6	0.8	0.3	0.6	0.5	0.5	0.6	0.3
Не відповіли	0.6	0.2	0.8	0.2	0.1	0.1	0.3	0.1	0.2	0.3	0.2	0.2	0.1

Які почуття, виникають у Вас, коли Ви думаєте про майбутнє України? (%)

	2005	2006	2010	2012	2013	2015	2016	2017	2018
Оптимізм	33.8	25.5	25.1	19.7	14.1	22.8	21.9	20.6	20.1
Байдужість	2.7	2.8	2.4	4.6	4.8	2.2	1.7	2.8	3.7
Радість	11.7	4.8	3.1	1.9	1.4	1.7	2.3	2.7	5.1
Безвихідність	6.1	11.2	13.3	11.1	17.8	12.0	11.0	11.5	18.2
Упевненість	19.5	9.8	11.2	6.7	5.1	7.2	7.8	8.9	11.5
Розгубленість	10.5	16	17.1	12.6	17.1	16.6	14.0	16.5	23.4
Задоволеність	9.2	3.4	3.3	1.4	1.7	1.6	2.2	2.4	4.2
Песимізм	2.8	7.2	7.8	11.5	11.4	10.7	10.3	11.8	14.1
Надія	61.2	50.7	56.4	46.9	32.1	44.2	44.4	46.7	43.4
Тривога	24.4	34.4	29.1	34.4	30.8	40.3	37.6	34.3	37.6
Інтерес	21.5	17.0	19.7	14.1	11.9	11.4	10.0	14.1	15.2
Страх	8.1	11.0	16.4	17	22.0	21.0	22.9	16.9	21.1
Інше	0.5	0.5	1.1	0.3	0.4	0.7	0.2	0.3	0.1
Важко відповісти	7.1	6.8	7.2	8.3	10.9	4.1	5.5	5.4	5.8
Не відповіли	0.0	0.0	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0

Якою мірою Вас цікавить політика?

	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2016	2018
Зовсім не цікавить	22.5	27.2	30.4	27.2	21.9	19.2	20.8	11.3	15.4	15.4	18.7	22.1	27.6	15.3	26.0	28,9
Певною мірою цікавить	63.1	62.5	60.0	63.2	67.1	68.5	67.9	67.7	67.0	69.7	67.4	67.1	62.9	63.3	60.8	60,9
Дуже цікавить	12.3	9.8	9.3	9.4	10.9	12.0	11.1	21.1	17.4	14.8	13.8	10.8	7.1	21.2	13.0	10,3
Не відповіли	2.0	0.6	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	2.4	0.2	0.2	0.0

Як Ви загалом оцінюєте стан свого здоров'я?

	2012	2014	2016	2018
Поганий	24.1	18.6	21.3	19.5
Задовільний	55.8	57.3	51.3	51.6
Добрий	22.8	27.1	30.8	32.5
<i>Середній бал</i>	2.9	3.0	3.0	3.1

Самооцінка населенням країн ЄС та України стану здоров'я (вікова група 18-64 роки), 2017 (%)¹

	Дуже добрий	Добрий	Задовільний	Поганий	Дуже поганий	Індекс людського розвитку (місце, 2017)	Очікувана тривалість життя
Кіпр	57,6	28,0	11,4	2.5	0.4	29	78,94
Греція	57,2	30,1	8,1	3.5	1.1	28	80,6
Австрія	37,5	52,7	17,3	4.2	1.2	18	81,1
Бельгія	36,1	44,0	13,1	5.6	1.2	16	80,5
Хорватія	34,9	37,5	17,2	8.3	2.0	40	76,01
Мальта	34,6	50,5	12,9	1.7	0.3	26	78,8
Румунія	33,4	49,8	13,4	2.7	0.7	46	73,16
Швеція	32,0	49,2	14,3	3.6	0.9	7	81,9
Франція	28,9	45,7	19,7	5.1	0.6	21	81,8
Данія	28,0	46,9	17,9	5.5	1.7	10	78,25
Словаччина	27,1	49,6	17,2	4.9	1.2	34	74,72
Болгарія	27,0	52,8	14,6	4.4	1.1	45	72,71
Чеська Республіка	26,5	48,6	18,0	5.7	1.3	24	77,01
Люксембург	25,5	49,8	17,1	6.2	1.4	16	81,3
Словенія	25,4	47,6	20,7	5.4	0.9	22	78,59
Нідерланди	24,7	55,5	16,0	3.2	0.6	9	81,3
Фінляндія	23,8	53,8	18,7	3.3	0.4	14	80,5
Іспанія	22,6	60,1	13,9	2.9	0.6	23	82,3
Німеччина	21,8	50,1	21,6	5.1	1.4	5	80,6
Угорщина	20,6	49,1	22,4	6.2	1.8	39	73,64
Польща	19,3	49,6	22,9	6.8	1.3	30	75,51
Італія	16,9	72,1	8,8	1.8	0.4	25	82,8
Естонія	14,4	50,8	27,3	6.9	0.6	27	73,91
Португалія	12,8	46,4	32,4	6.7	1.6	36	78,59
Литва	9,5	46,8	36,5	6.1	1.0	32	71,31
Латвія	4,4	50,3	36,2	7.8	1.2	36	72,27
Україна*	4,6	29,9	50,9	12,4	2,1	75	67,68

* Дані моніторингу Інституту соціології НАНУ за 2017 рік по віковій групі 18-64рр.

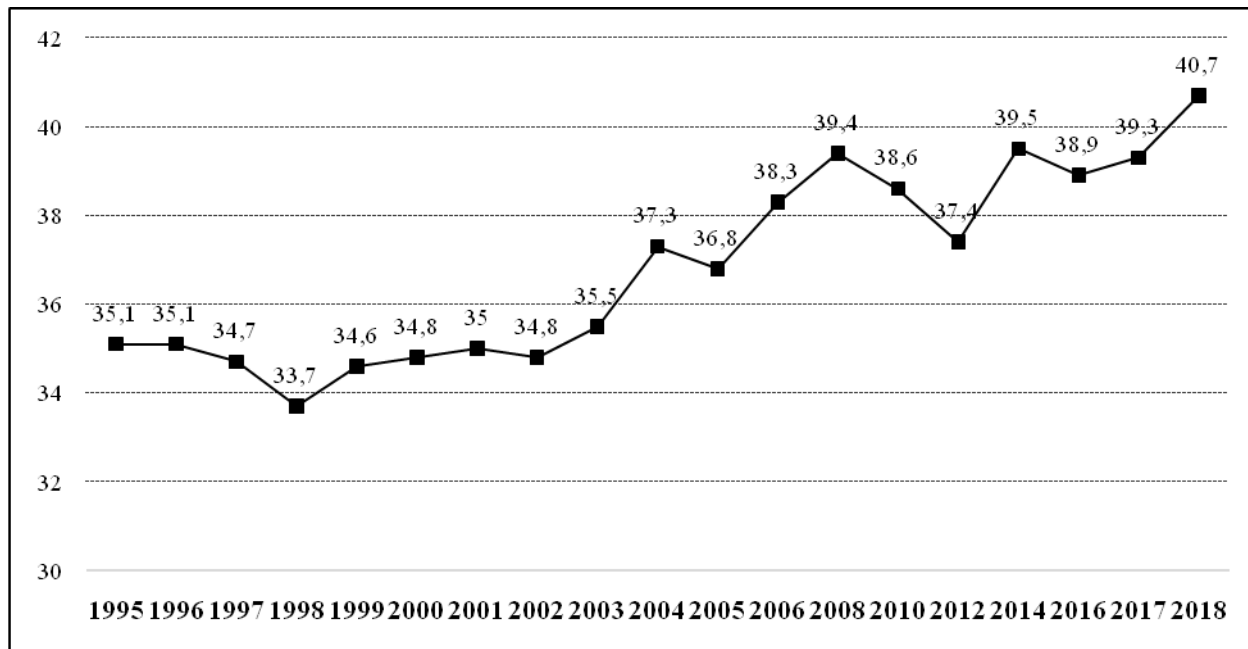
¹ Джерело: дані статистики доходів і умов життя в Європейському Союзі (EU-SILC). В таблиці подано лише країни, щодо яких наведено відомості за 2017р.

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_silc_04&lang=en

Зміни Інтегрального Індексу Соціального Самопочуття (ІСС-20)*

Інтегральний індекс соціального самопочуття (ІСС) – це комплексний показник, який вимірюється за основі 20 запитань, що стосуються задоволення як матеріальних, так і соціальних потреб людей.

Діапазон шкали соціального самопочуття — від 20 до 60 балів; де 40 балів — середнє значення шкали (умовний нуль), який свідчить про рівновагу позитивних і негативних оцінок.

У 1995 році значення ІСС-20 для населення України загалом становило 35.1 і до 2004 року включно жодного разу не перевищило 36 балів, що свідчило про назагал несприятливе самопочуття людей у суспільстві

Лише в період із 2003-го до 2004 року вперше сталося відчутне піднесення соціального самопочуття — до 37.3. У 2008 році індекс соціального самопочуття наблизився до позначки 40 балів, а це означає, що питома вага громадян України, яким не вистачає соціальних благ, вже майже не перевищує відсоток тих, хто не відчуває себе у стані соціальної депривації. І лише 2018 року індекс перетнув позначку умовного нуля – 40 балів.